

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**Волинський національний університет імені Лесі Українки**  
**Факультет економіки та управління**  
**Кафедра економіки, підприємництва і маркетингу**

**СИЛАБУС**  
**нормативного освітнього компонента**

**КОН'ЮНКТУРА РИНКУ**

*підготовки бакалавра*  
*галузі знань 07 Управління та адміністрування*  
*спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність*  
*освітньо-професійної програми Підприємництво, торгівля та біржова*  
*діяльність*

**Силабус освітнього компонента КОН'ЮНКТУРА РИНКУ** підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, за освітньо-професійною програмою Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

**Розробник:** Світлана Бортнік, доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, к.е.н., доцент

**Погоджено**

Гарант освітньо-професійної програми



Світлана БОРТНІК

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу**

протокол № 1 від 09.09.2022 р.

Завідувач кафедри



Олена ПАВЛОВА

© Бортнік С.М., 2022 р.

## I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Бакалавр	<b>Нормативний</b>
Кількість годин/кредитів ECTS 120/4		Рік навчання 3
		Семестр 5
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 30 год.
		Практичні 40 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 38 год.
		Консультації 6 год.
	Форма контролю: екзамен	

## II. Інформація про викладача (-ів)

Бортнік Світлана Миколаївна, к.е.н., доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, [Bortnik.Svetlana@vnu.edu.ua](mailto:Bortnik.Svetlana@vnu.edu.ua)

Дні занять розміщено на <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

## III. Опис дисципліни

### 1. Анотація курсу.

Освітній компонент «Кон'юнктура ринку» належить до переліку нормативних освітніх компонентів і спрямований на вивчення особливостей формування кон'юнктури ринку в умовах ринкової економіки. Предметом освітнього компонента «Кон'юнктура ринку» є теоретичні, методичні та практичні аспекти дослідження кон'юнктури ринку.

### 2. Мета і завдання освітнього компонента.

**Мета** освітнього компонента «Кон'юнктура ринку» – формування системи теоретичних знань, прикладних вмінь та навичок щодо використання принципів, методів та показників для оцінювання і прогнозування кон'юнктури ринку.

Для досягнення мети поставлені такі **основні завдання**:

- визначення об'єкта й предмета дослідження економічної кон'юнктури;
- збір кон'юнктурної інформації про об'єкт дослідження і пов'язані з ним економічні процеси;
- оцінка сформованої ситуації на ринку, виявлення закономірностей поведінки суб'єктів ринку;
- виявлення та аналіз основних тенденцій розвитку ринку, його коливання, циклічності й сезонності;
- прогнозування тенденцій розвитку ринку.

### 3. Результати навчання (компетентності).

*Загальні компетенції.*

ЗК-1. Здатність до фундаментального аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів. Вміння виявляти, аналізувати і структурувати проблеми підприємства і розробляти рішення.

ЗК-2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях: розробка і застосування нових економічних, торговельних, біржових інструментів.

ЗК 5. Здатність використання інформаційних і комунікаційних технологій: використання цих технологій для налагодження внутрішніх і зовнішніх економічних зв'язків.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

#### *Фахові компетенції*

ФК-1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

ФК-2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ФК-3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

ФК-4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ФК-5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

ФК-6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

ФК-7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ФК-10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

ФК-11. Здатність аналізувати існуючі й передбачати майбутні економічні процеси у виробництві, підприємницькій структурі, торгівлі, біржовій діяльності.

ФК-12. Здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі теорії й практики економіки підприємства та підприємницької діяльності.

ФК-13. Здатність досліджувати динаміку зміни ринкової кон'юнктури й узагальнювати розвиток ситуацій. Здатність обґрунтовувати економічні результати діяльності підприємства.

ФК-15. Здатність оптимізувати зміст прогнозів і планів склад показників та методів їх обчислення. Здатність проектувати та удосконалювати систему планування і контролю діяльності підприємства.

ФК-16. Здатність раціонально розподіляти повноваження та компетенції у організаційній структурі управління підприємством. Здатність формулювати управлінські рішення, оцінювати і вибирати їх альтернативи. Здатність організовувати й контролювати виконання управлінських рішень.

ФК-17. Здатність аналізувати існуючі і передбачати майбутні економічні процеси в підприємницькій, торгівельній та біржовій сфері.

ФК-18. Здатність за допомогою сучасного методичного інструментарію проводити оптимізацію структури капіталу, матеріальних та фінансових потоків підприємства.

ФК-19. Здатність встановлювати, підтримувати та розвивати ділові відносини із суб'єктами зовнішнього середовища. Здатність захищати інтереси підприємства в системі торговельного бізнесу.

ФК-23. Здатність організовувати вивчення та прогнозування потреб на товари та послуги.

ФК-24. Здатність аналізувати позитивні і негативні риси діяльності певних фірм щодо випуску товарів та послуг.

*Програмні результати навчання*

ПРН-1. Володіти фундаментальними знаннями щодо економічних процесів та закономірностей функціонування та розвитку підприємства, організації торгівлі та біржової діяльності.

ПРН-2. Вміти проводити науково-методологічні дослідження діяльності підприємства, аналіз та оцінку використання його потенціалу в досягненні цілей.

ПРН-3. Уміти розробляти методику техніко-економічних розрахунків потреби в ресурсах, рівня їх використання та результатів діяльності.

ПРН-4. Вміти приймати управлінські рішення щодо формування інноваційно-інвестиційного портфеля підприємства.

ПРН-5. Вміти проводити комплексний економічний аналіз діяльності підприємства в умовах ризику та невизначеності.

ПРН-7. Уміти розробляти та обґрунтовувати господарські рішення щодо підвищення конкурентоспроможності та ефективності функціонування підприємства.

ПРН-9. Уміти організовувати колективну працю з досягнення цілей підприємства. Застосовувати методи контролю та критерії оцінювання результативності діяльності підприємства.

ПРН-10. Володіти лідерськими навичками. Вміти проводити колективні наради та переговори, узгоджувати інтереси всіх учасників з цілями та завданнями щодо управління розвитком підприємства.

ПРН-11. Забезпечувати встановлення ефективних контактів з діловими партнерами. Самостійно здійснювати пошук та аналіз різноманітних джерел інформації для прийняття управлінських рішень.

ПРН-12. Здатність визначати організаційну та економічну структури підприємства, статус його виробничих підрозділів.

ПРН-13. Здатність приймати обґрунтовані рішення у сфері біржових операцій, угод, розрахунків

ПРН-14. Здатність визначати, аналізувати та оптимізувати бізнес-процеси, оцінювати їх вартість за допомогою коректно сформованої системи показників.

ПРН-15. Здатність визначати оптимальну структуру асортименту для конкретного торговельного підприємства. Здатність розробляти критерії якості товарів та послуг згідно з сучасними вимогами законодавства та досягненнями технічного прогресу.

ПРН-16. Здатність вивчати, аналізувати та оцінювати наявний на ринку асортимент товарів, перелік послуг, виробників та ступінь забезпечення прав споживачів у їх діяльності.

ПРН-17. Здатність створювати систему комунікацій по просуванню товарів і послуг, формувати імідж підприємства.

ПРН-19. Здатність прогнозувати динаміку змін якості товарів при просуванні товару за допомогою сучасних методів математичного моделювання. Здатність аналізувати та обробляти аналітичні дані для прийняття управлінських рішень щодо проведення біржових операцій.

ПРН-20. Здатність проводити факторний аналіз використання ресурсів. Здатність перевіряти додержання нормативних параметрів продуктивності використання ресурсів і формування собівартості продукції.

ПРН-21. Здатність аналізувати і оцінювати ризики, здійснювати заходи щодо їх оптимізації; оцінювати ефективність використання ресурсів для мінімізації економічних втрат.

**IV. Структура освітнього компонента  
Схема курсу денної форми навчання**

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
1	2	3	4	5	6	7
<b>Змістовий модуль 1. Основи аналізу, оцінювання та прогнозування кон'юнктури ринку</b>						
Тема 1. Зміст та види економічної кон'юнктури	8	2	2	4	-	ДП, Т / 2
Тема 2. Фактори формування та умови розвитку загальногосподарської кон'юнктури та кон'юнктури товарних ринків	8	2	3	2,5	0,5	ПЗ, Т / 3
Тема 3. Основи методики дослідження загальногосподарської кон'юнктури та кон'юнктури товарних ринків	8	2	3	2,5	0,5	ПЗ, Т / 3
Тема 4. Інформаційне забезпечення дослідження загальногосподарської кон'юнктури і кон'юнктури товарних ринків	8	2	3	2,5	0,5	ПЗ, Т / 3
Тема 5. Організаційні та методичні основи аналізу кон'юнктури ринків	8	2	3	2,5	0,5	ПЗ, Т / 3
Тема 6. Прогнозування зміни кон'юнктури ринку	10	3	3	2,5	0,5	ПЗ, Т / 3
Тема 7. Методи оцінювання підприємницького ризику в умовах зміни кон'юнктури ринку	10	2	3	2,5	0,5	ПЗ, Т / 3
Разом за модулем 1	60	15	20	19	3	20
<b>Змістовий модуль 2. Методика та інструменти дослідження кон'юнктури товарних ринків</b>						
Тема 8. Кон'юнктура товарного ринку. Методика дослідження кон'юнктури споживчого ринку	8	2	2	4	-	ДП, Т / 2
Тема 9. Особливості дослідження кон'юнктури ринків мінеральної сировини	8	2	3	2,5	0,5	ПЗ, Т / 3
Тема 10. Характерні риси та особливості економічної кон'юнктури ринку золота	8	2	3	2,5	0,5	ПЗ, Т / 3
Тема 11. Економічна кон'юнктура ринку нафти та фактори, що впливають на її формування	8	2	3	2,5	0,5	ПЗ, Т / 3
Тема 12. Кон'юнктура світового ринку сільськогосподарських товарів та основні фактори її розвитку	8	2	3	2,5	0,5	ПЗ, Т / 3
Тема 13. Основні фактори формування та розвитку кон'юнктури ринку послуг	10	3	3	2,5	0,5	ПЗ, Т / 3
Тема 14. Державна кон'юнктурна політика	10	2	3	2,5	0,5	ПЗ, Т / 3
Разом за модулем 2	60	15	20	19	3	20
<b>Види підсумкових робіт</b>						Бал
Модульна контрольна робота 1						ПКР / 30
Модульна контрольна робота 2						ПКР / 30
<b>Всього годин / Балів</b>	<b>120</b>	<b>30</b>	<b>40</b>	<b>38</b>	<b>6</b>	<b>100</b>

Форма контролю\*: ДП – дискусійні питання; Т – тестування; ПЗ – виконання практичних завдань; ПКР – підсумкова контрольна робота

### Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувача освіти – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем самостійно під методичним керівництвом викладача.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані здобувачам освіти для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 4.

Таблиця 4

Завдання для самостійної роботи та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи	Форми контролю СРС
Тема 1. Зміст та види економічної кон'юнктури	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Презентація індивідуального завдання
Тема 2. Фактори формування та умови розвитку загальногосподарської кон'юнктури та кон'юнктури товарних ринків	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Презентація індивідуального завдання
Тема 3. Основи методики дослідження загальногосподарської кон'юнктури та кон'юнктури товарних ринків	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Презентація індивідуального завдання
Тема 4. Інформаційне забезпечення дослідження загальногосподарської кон'юнктури і кон'юнктури товарних ринків	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Презентація індивідуального завдання
Тема 5. Організаційні та методичні основи аналізу кон'юнктури ринків	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Презентація індивідуального завдання
Тема 6. Прогнозування зміни кон'юнктури ринку	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Презентація індивідуального завдання
Тема 7. Методи оцінювання підприємницького ризику в умовах зміни кон'юнктури ринку	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Презентація індивідуального завдання
Тема 8. Кон'юнктура товарного ринку. Методика дослідження кон'юнктури споживчого ринку	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Презентація індивідуального завдання
Тема 9. Особливості дослідження кон'юнктури ринків мінеральної сировини	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Презентація індивідуального завдання
Тема 10. Характерні риси та особливості економічної кон'юнктури ринку золота	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Презентація індивідуального завдання
Тема 11. Економічна кон'юнктура ринку нафти та фактори, що впливають на її формування	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Презентація індивідуального завдання
Тема 12. Кон'юнктура світового ринку сільськогосподарських товарів та основні фактори її розвитку	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Презентація індивідуального завдання
Тема 13. Основні фактори формування та розвитку кон'юнктури ринку послуг	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Презентація індивідуального завдання
Тема 14. Державна кон'юнктурна політика	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Презентація індивідуального завдання

До завдань самостійної роботи, які запропоновані здобувачам освіти, віднесено:

1. Вивчення лекційного матеріалу.

2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни.
4. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
5. Контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самоконтролю.
6. Виконання та презентація самостійної розрахункової роботи.

У процесі виконання самостійної розрахункової роботи здобувач освіти, використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати актуальні науково-прикладні завдання.

Тема завдання «Дослідження кон'юнктури світового ринку... (певного товару)». Для проведення дослідження кон'юнктури світового ринку здобувачу освіти пропонується такий перелік товарів та послуг.

Мінерально-сировинні товари: нафта; природний газ; кам'яне вугілля; марганцева руда; залізна руда; олово; свинець; мідь; уран; нікель; золото; срібло; платина; кобальт; цинк; родій; паладій.

Металопродукція: сталь і прокат; алюміній; труби.

Хімічна продукція: хімікати; пластмаси; хімічні волокна; каучук.

Сільськогосподарська сировина та продовольство: зернові; олійні; цукор; кава; какао-боби; м'ясо і м'ясопродукти (яловичина, свинина, м'ясо птиці); молочна продукція (сири, вершкове масло, маргарин (спреди)); тютюн; алкогольні напої.

Легка промисловість і сировина: шкіряна сировина; шерсть; бавовна; тканини; взуття.

Лісопромисловий комплекс: деревина; пиломатеріали; целюлоза; меблі.

Машинотехнічна продукція: машинобудівна продукція; сільськогосподарські машини й устаткування; медичне устаткування; побутова техніка; комп'ютери та комплектуючі; металообробне устаткування; електротехнічне устаткування; електронне устаткування; напівпровідники; програмне забезпечення; залізнична техніка і рухомий склад; автомобілі; судна; літаки.

Інші: будівельний інструмент і матеріали; іграшки.

Здобувач освіти, керуючись своїми практичними та науковими інтересами, може запропонувати та здійснити кон'юнктурне дослідження світового ринку товарів, які не увійшли до цього переліку, що повинно бути погоджено з викладачем у момент видачі завдання.

Презентація здійснюється шляхом публічного виступу перед здобувачами освіти. Електронний варіант презентації та доповідь групи (які не збігаються, оскільки презентація унаочнює елементи доповіді, а не дублює їх) здаються викладачу за день до визначеної дати презентації.

## **V. Політика оцінювання**

### *Політика викладача щодо студента*

Відвідування занять є обов'язковим компонентом вивчення навчальної дисципліни. Про відсутність з поважних студенти зобов'язані доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом та викладачем.

### *Політика щодо академічної доброчесності.*

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату. Списування під час контрольних робіт та екзамена заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Здобувачам освіти варто пройти безкоштовний курс академічної доброчесності в університеті <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/>

### *Політика щодо дедлайнів та перескладання.*



Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-1 бал). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

## VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

## VII. Підсумковий контроль

Екзамен відбувається у формі відповіді на теоретичні питання та тестових завдань згідно розкладу. Запитання складено відповідно до програми курсу. Необхідно дати відповідь на 2 теоретичних питання, які оцінюються у 20 балів кожне та 20 тестових запитань з однією правильною відповіддю (кожне запитання оцінюється в 1 бал). Максимальна оцінка 60 балів.

## VIII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

### *Основна література*

1. Аналіз ринкової кон'юнктури: навч. посіб. / за заг ред. А. В. Андрейченко. Одеса: ОНЕУ, 2014. 345 с.
2. Горіна Г.О. Кон'юнктура ринку туристичних послуг : конспект лекцій. ДонНУЕТ. Кривий Ріг, 2017. 92 с.
3. Іванова Л. О., Музика О. М. Кон'юнктура ринків : навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. 447 с.
4. Кошій О.В., Сак Т. В. Кон'юнктура ринку: методичні вказівки до самостійної роботи. Луцьк: СНУ ім. Лесі Українки, 2018. 30 с.
5. Кузяк В.В., Добуш Ю.Я. Конспект лекцій з курсу «Кон'юнктура товарних ринків» для студентів спеціальності 6.030507 «Маркетинг». Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2013. 200 с.
6. Набок І. І. Кон'юнктура світових товарних ринків: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Нац. авіац. ун-т. Київ : НАУ, 2018. 176 с.
7. Оболенцева Л. В. Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник. Х.: ХНАМГ, 2010. 249 с.
8. Пазуха М.Д. Кон'юнктура світових товарних ринків: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2008. 272 с.
9. Рождественська Л. Г. Статистика ринку товарів і послуг : навч. посібн. К. : КНЕУ, 2005. 419 с.
10. Рубцова М.Ю. Кон'юнктура світових товарних ринків: Навчальний посібник/М.Ю. Рубцова. Київ: «ВАДЕКС», 2017. 360 с.
11. Серова І.А., Мирна Т.С. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури: конспект лекцій. Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. 92 с.

### *Додаткова література*

1. Аналіз поточної кон'юнктури і прогноз ринків тваринницької продукції в Україні : монографія / [О. М. Шпичак та ін.] ; за ред. акад. НААН О. М. Шпичака ; Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки". Київ : ННЦ "ІАЕ", 2017. 301 с.
2. Проблеми кон'юнктурних досліджень ринків товарів та послуг в Україні: монографія / Під науковим керівництвом д.е.н., професора А.І. Ковальова. Одеса: Атлант, 2010. 266с.

3. Проблеми кон'юнктурних досліджень ринків товарів та послуг в Україні. Наукове видання / під науковим керівництвом і ред. д.е.н., проф. Кучеренка В. Р. Одеса: «Атлант», 2010. 164 с.

4. Ринки реального сектора економіки України в інституціональному середовищі СОТ: кон'юнктура та інтеграція : монографія / за ред. д. е. н., проф. В. О. Точиліна. К. : НАН України, Ін-т економіки та прогнозування, 2012.– 552 с.